

नेपाल राजपत्र

भाग ३

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३२) काठमाडौं, जेठ ३१ गते २०३६ साल (संख्या ६

श्री ५ को सरकार

श्रम तथा सामाजिक कल्याण मन्त्रालयको

सूचना

बोनस नियमावली, २०३९

बोनस ऐन, २०३० को दफा २७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ ।

१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यो नियमहरूको नाम “बोनस नियमावली, २०३९” रहेको छ ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२ परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो नियमावलीमा—

(क) ऐन भन्नाले बोनस ऐन, २०३० सम्झनुपर्छ ।

(ख) कल्याणकारी समिति भन्नाले ऐनको दफा १३ बमोजिम कल्याणकारी कोषको संचालन गर्न गठित समिति सम्झनुपर्छ ।

३ वासलात र नाफा नोक्सानीको फाँटवारी पेश गर्नु पर्ने: (१) प्रत्येक प्रतिष्ठानको व्यवस्थापकले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महीनाभित्र आफ्नो प्रतिष्ठानको रीतपूर्वकको वासलात तथा नाफा नोक्सानीको फाँटवारी प्रमाणित गरी श्रम विभागमा पठाउनुपर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रा विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२)

नेपाल राजपत्र भाग ३

तर मनासिब माफिकको कारण परी प्रतिष्ठानको व्यवस्थापकले अनुरोध गरेमा श्रम विभागले आवश्यक ठहर्‍याएको म्याद थप दिन सक्नेछ ।

(२) प्रतिष्ठानले वासलात पेश गर्दा देहायको विवरणसमेत पेश गर्नु पर्नेछः-

(क) ह्यास कट्टी गरिएकोमा कुन मेशीनरी वा सामानमा कुन हिसाबले कट्टी गरिएको र वासलात पेश भएको अवधिसम्म कट्टी गरिएको मूल्य ह्यास र बाँकी हुन आउने मूल्य ।

(ख) मौज्दात रहेका कच्चा तथा तयारी वस्तुहरूको परिमाण र त्यसको प्रचलित बजार भाउले हुने रकम ।

(ग) मजदूरहरूको आबासको लागि छुट्याइएको रकम र त्यसको उपयोग गर्ने योजना ।

(घ) कर्मचारीहरूको संचयकोषमा रहेको कूल रकम र सो रकम जम्मा गरिएको बैंकको प्रमाण ।

(ङ) कल्याणकारी कोषमा रहेको कूल रकम ।

४. झूठो वासलात वा नाफा नोक्सानीको फाँटवारी पेश गरेकोमा उजूरी गर्न सकिनेः

(१) कुनै प्रतिष्ठानले नियम ३ बमोजिम पेश गरेको वासलात, फाँटवारी वा विवरण झूठो भनी सम्बन्धित प्रतिष्ठानको कर्मचारीले सो कुराको प्रमाणसहित श्रम विभागमा उजूर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको उजूरी श्रम विभागमा वासलात र नाफा नोक्सानीको फाँटवारी पेश भएपछि र बोनस बुझ्नु अगावै जुनसुकै समयमा दिन सकिनेछ ।

तर त्यस्तो उजूरी बोनस वितरण प्रारम्भ भएको तीन महीना नाघेपछि दिन सकिनेछैन ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम उजूरी दिने कर्मचारीको नाम श्रम विभागले गोप्य राख्न सक्नेछ ।

५. कैफियत तलब र जाँच गर्ने : (१) प्रतिष्ठानले पेश गरेको वासलात फाँटवारी वा विवरण झूठो छ भन्ने कुराको उजूर परी कैफियत तलब गर्न वा जाँच गर्न आवश्यक सम्झेमा श्रम विभागले कम्पनी ऐन, २०२१ बमोजिम कैफियत तलब गर्न र जाँच गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) अनुसार जाँच गर्न श्रम विभागले कुनै व्यक्तिलाई लेखापरीक्षक वा जाँचको रूपमा खटाउन सक्नेछ । यसरी खटाइएका व्यक्तिले पाउने पारिश्रमिक र अन्य खर्च श्रम विभागले निर्धारण गरेबमोजिम सम्बन्धित प्रतिष्ठानले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको प्रतिष्ठानले बोनस बापत छुट्याउनु पर्ने

रकम : (१) कारखाना बाहेक श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको अन्य प्रतिष्ठानले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको खूद मुनाफाबाट बोनस बापत आठ प्रतिशतले हुने बराबरको रकम छुट्याउनु पर्नेछ ।

तर श्री ५ को सरकारले तोकिदिएको क्षेत्रमा एकाधिकार पाई व्यापार वा व्यवस्थापन गर्न खडा भएको प्रतिष्ठानहरूका हकमा श्री ५ को सरकारले समय समयमा तोकिदिएको प्रतिशतले हुने रकम मात्र बोनस बापत छुट्याउनु पर्नेछ ।

(२) नाफा कमाउने उद्देश्य नलिई प्रशासनिक, औद्योगिक, कृषि जस्ता कुनै क्षेत्रको सम्बर्द्धनको लागि स्थापना भएको श्री ५ को सरकारको स्वामित्व रहेको प्रतिष्ठानले बोनस वितरण गर्न पाउनेछैन ।

(३) उपनियम (२) मा लेखिएको बाहेक श्री ५ को सरकारले आवश्यक देखेमा कारखाना बाहेक श्री ५ को सरकारको स्वामित्व रहेको अन्य कुनै प्रतिष्ठानले बोनस वितरण गर्न नपाउने गरी ऐनको दफा ५ को उप-दफा (४) अन्तरगत रोक लगाइएको आदेश दिन सक्नेछ । यस्तो आदेश पाएको प्रतिष्ठानले बोनस वितरण गर्न पाउनेछैन र बोनस बापत रकम छुट्याइसकेको भए तापनि त्यसलाई बदर गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) अनुसार रोक लगाउँदा श्री ५ को सरकारले सो रोक लगाउनु पर्ने कारण दिनु आवश्यक हुनेछैन र त्यसको आदेशउपर कुनै उजुरी लाग्नेछैन ।

७. श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको प्रतिष्ठान वा कर्मचारीले बोनस बापत पाउने अधिकृत रकमको हद : (१) कारखाना बाहेक श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको अन्य प्रतिष्ठानको कर्मचारीले नियम ६ बमोजिम बोनसको लागि छुट्याइएको रकमबाट एक आर्थिक वर्षमा पाउन सक्ने अधिकतम रकम उपनियम (२) को अधीनमा रही देहायबमोजिम हुनेछः—

(क) अधिकृत तहका कर्मचारीको डेढ महीनाको तलब बराबरको रकम ।

(ख) अधिकृत तहभन्दा मुनिका कर्मचारीको तीन महीनाको तलब बराबरको रकम ।

(२) कुनै पनि तहको कर्मचारीले एक आर्थिक वर्षमा पाउन सक्ने बोनसको अधिकतम रकम चार हजार पाँच सय रूपैयाँभन्दा बढी हुनेछैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) उप-नियम (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नियम ६ को उप-नियम (१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशबमोजिम बोनस बापत घटी प्रतिशत छुट्याइएकोमा सो रकमबाट बोनस वितरण गर्दा अधिकृत वा सो भन्दा माथिको कर्मचारीलाई बढीमा १ महीनाको तलब बराबरको रकम र सोभन्दा तल्लो तहका कर्मचारीलाई दुई महीनाको तलब बराबरको रकम वा बढीमा तीन हजार रुपैयाँसम्म दिन सकिनेछ ।

८. अस्थायी वा म्यादी कर्मचारीले पाउने बोनस: प्रतिष्ठानमा अस्थायी वा म्यादी पदमा नियुक्ति भएका कर्मचारीले पनि ऐनको दफा ६ को अधीनमा रही बोनस पाउन सक्नेछ ।

तर करार सेवामा नियुक्ति भएका कर्मचारीको हकमा प्रतिष्ठानसंग भएको करारको शर्तमा बोनस पाउने उल्लेख भएमा मात्र बोनस पाउन सक्नेछ ।

९. बढी समय (ओभर टायम) काम गरी पकाएको तलब वा ज्यालाको गणना नहुने: कुनै प्रतिष्ठानका कर्मचारीले बढी समय काम गरी पकाएको तलब वा ज्यालालाई ऐनको दफा ७ को उप-दफा (१) को प्रयोजनको निमित्त वर्षभरिमा पाएको तलब वा ज्यालाको रकममा गणना गरिनेछैन ।

१०. कल्याणकारी समितिको गठन र त्यसको कार्यविधि: (१) कल्याणकारी कोषको संचालन गर्न प्रत्येक प्रतिष्ठानमा गठन हुने कल्याणकारी समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन्:

(क) प्रतिष्ठानको व्यवस्थापक,
(ख) प्रतिष्ठानको व्यवस्थापक बाहेक व्यवस्थापनको प्रतिनिधित्व गर्ने दुई जना व्यक्तिहरू,

(ग) प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने तीन जना व्यक्तिहरू,
(२) उप-नियम (१) को खण्ड (ग) बमोजिमका सदस्यहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने सम्बन्धमा कर्मचारीहरूको बीच मतैक्य हुन नसकेमा श्रम अधिकृत रहेकोमा निजले र निज नरहेको अवस्थामा श्रम विभागले कुनै अधिकृत खटाई खण्ड (ग) बमोजिमका व्यक्तिहरू मनोनयन गराउनेछ ।

(३) उप-नियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिमका सदस्यहरूको कार्यविधि सम्बन्धित प्रतिष्ठानको इच्छानुसारको र खण्ड (ग) बमोजिमका सदस्यहरूको कार्यविधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(४) प्रतिष्ठानको व्यवस्थापक कल्याणकारी समितिको पदेन अध्यक्ष हुनेछ ।

(५) कल्याणकारी समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि श्रम विभागले तोकेकोमा सोहीबमोजिम र नतोकेकोमा समिति आफैले व्यवस्थित गर्न सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

११. कल्याणकारी कोषको संचालन: (१) कल्याणकारी कोषमा जम्मा गरिने रकम कल्याणकारी समितिले तोकेको कुनै बैङ्कमा राखिनेछ ।

(२) यस नियमावलीबमोजिम कल्याणकारी कोषको खाताको संचालन कल्याणकारी समितिले तोकेको कुनै दुइ जना पदाधिकारीको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१२. बोनस वितरणको विवरण पठाउनु पर्ने: बोनस वितरण गरेको विवरण बोनस वितरण गरेको सात दिनभित्र प्रतिष्ठानले संलग्न अनुसूचीबमोजिमको ढाँचामा श्रम विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

१३. कल्याणकारी कोषको उपयोग: कल्याणकारी समितिले निर्धारण गरेबमोजिम देहायका विषयमा कल्याणकारी कोषको उपयोग गरिनेछ:-

- (क) कर्मचारीको औषधि उपचारसम्बन्धी व्यवस्था ।
- (ख) कर्मचारी वा कर्मचारीका परिवारलाई शिक्षाको व्यवस्था ।
- (ग) खेलकूद, मनोरञ्जन, पुस्तकालय, क्लब आदिको व्यवस्था ।
- (घ) कर्मचारीलाई निर्व्याजी वा सहूलियत दरमा सापटीको व्यवस्था ।
- (ङ) कर्मचारीको सामूहिक हित हुने अन्य कार्यहरू ।

१४. श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको प्रतिष्ठानको कल्याणकारी कोषको संचालन: श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको प्रतिष्ठानले कल्याणकारी कोषको प्रवर्द्धन एवं विस्तार गर्ने कार्यमा लगानी गर्नु अघि आफ्नो योजना बनाई श्रम विभागको स्वीकृतिको लागि पेश गर्नु पर्नेछ र त्यस्तोमा श्रम विभागले स्वीकृति दिएबमोजिम लगानी गर्नु पर्नेछ । अरूमा त्यस्तो कोषको संचालन यसै नियमावलीबमोजिम गर्नुपर्छ ।

१५. अभिलेख र स्याहा श्रेस्ता राख्ने: बोनस वितरण गरेको अभिलेख र बोनस-सम्बन्धी स्याहा श्रेस्ता राख्दा प्रतिष्ठानले देहायका कुराहरू खुलाई राख्नु पर्नेछ:-

- (क) बोनस पाउने प्रत्येक कर्मचारीको नाम, थर र दर्जा ।
- (ख) बोनस पाएको मिति ।
- (ग) बोनस बापत पाएको रकम ।
- (घ) कल्याणकारी कोषमा जम्मा भएको रकम ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(नियम १२ संग सम्बन्धित)

कारखाना । प्रतिष्ठानको नाम . . .

श्रम विभागमा वासलात पठाइएको मिति

कारखाना । प्रतिष्ठानको खद मनाफा

बोनस विनमणाको लागि हस्तगतपानो नकम

बोनसको प्रतिशत

(क) बोनस बापत भक्तान भएको रकम

(ख) कल्याणकारी कोषमा जम्मा गरिएको रकम

बोनस पाउने कर्मचारीको
नाम, थर र दर्जा

वार्षिक तलब

काम गरेको अवधि

बोनस बापत भुक्तान
भाएको एकम

सम्बन्धित कर्मचारीको दस्तखत

कैफियत

आज्ञाले,

माधवलाल तवदार

श्री पू को सरकारको का.मं. सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।